

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КОЛЕДЖ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії,
директор ДКФВ

Чибісов В.І.

«12» лютого 2016 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування
з української мови та літератури
для абітурієнтів, які вступають на базі 11 класів
(повна загальна середня освіта)
до Дніпродзержинського коледжу фізичного виховання
у 2016 році

Розглянуто та ухвалено на засіданні циклової комісії гуманітарних, суспільно-економічних та загальноосвітніх дисциплін.

Протокол № 6 від «12» лютого 2016р.

Голова циклової комісії _____ В.Л.Савічева

ЗМІСТ

1. Програма вступного екзамену з української мови та літератури.
2. Характеристика екзаменаційної роботи з української мови та літератури.
3. Орієнтовне завдання вступного екзамену з української мови та літератури.
4. Критерії оцінювання завдань екзаменаційної роботи з української мови та літератури.
5. Література.

1. Програма вступного екзамену з української мови та літератури

Пояснювальна записка

Програму вступного екзамену з української мови розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5–9 класів (лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-6611 від 23.12.2004 р.) та програм для профільного навчання учнів 10–11 класів (рівень стандарту, наказ Міністерства освіти і науки України № 1021 від 28.10.2010 р.).

Матеріал програми вступного екзамену розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Розвиток мовлення».

Українська мова

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1. Фонетика. Графіка	Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї, щ</i> . Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i>	Абітурієнт повинен уміти: <i>Визначати</i> в словах голосні, тверді і м'які, дзвінкі й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. <i>Визначати</i> місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i>
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська	<i>Пояснювати</i> лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та <i>використовувати</i> їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. <i>Знаходити</i> в тексті й доречно використовувати

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми	в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> їх у мовленні
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах	<i>Виділяти</i> закінчення слів від основи, <i>членувати</i> основу на значущі частини, <i>добирати</i> спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; <i>розрізняти</i> форми слова й спільнокореневі слова, правильно <i>вживати</i> їх у мовленні; <i>визначати</i> спосіб творення слів
4. Морфологія. 4.1. Іменник	Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише	<i>Розпізнавати</i> іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; <i>визначати</i> основні способи творення іменників; правильно <i>відмінювати</i> іменники, <i>відрізняти</i> правильні

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю)в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові	форми іменників від помилкових; <i>використовувати</i> іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи)	<i>Розпізнавати</i> прикметники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; <i>утворювати</i> форми ступенів порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; <i>розрізняти</i> основні способи творення відносних і присвійних прикметників; <i>відмінювати</i> прикметники; <i>відрізняти</i> правильні форми прикметників від помилкових
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи	<i>Розпізнавати</i> числівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; <i>відрізняти</i>

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	відмінювання кількісних числівників: 1) <i>один, одна</i>; 2) <i>два, три, чотири</i>; 3) від <i>п'яти</i> до <i>двадцяти</i>, <i>тридцять</i>, <i>п'ятдесят</i> ... <i>вісімдесят</i>; 4) <i>сорок, дев'яносто, сто</i>; 5) <i>двісті – дев'ятсот</i>; 6) <i>нуль, тисяча, мільйон, мільярд</i>; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників	правильні форми числівників від помилкових; <i>добирати</i> потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; <i>визначати</i> сполучуваність числівників з іменниками
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників	<i>Розпізнавати</i> займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; <i>відрізняти</i> правильні форми займенників від помилкових, правильно <i>добирати</i> потрібні форми займенників і <i>використовувати</i> їх у мовленні
4.5. Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но, -то</i>). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий,	<i>Розпізнавати</i> дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни;

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на-но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот	<i>використовувати</i> один час і спосіб у значенні іншого; <i>розрізняти</i> основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; <i>відрізняти</i> правильні форми дієслів від помилкових. <i>Розпізнавати</i> дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників), <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; <i>відрізняти</i> правильні форми дієприкметників від помилкових; <i>добирати</i> й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. <i>використовувати</i> дієприкметники в мовленні. <i>Розпізнавати</i> дієприслівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; <i>відрізняти</i> правильні форми дієприслівників від помилкових; <i>правильно будувати</i> речення з

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
		дієприслівниковими зворотами
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	<i>Розпізнавати</i> прислівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; <i>відрізняти</i> правильні форми прислівників від помилкових; <i>добирати</i> використовувати прислівники
4.7. Службові частини мови	Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі,	<i>Розпізнавати</i> прийменники, <i>визначати</i> їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> форми прийменників у мовленні <i>Розпізнавати</i> сполучники, <i>визначати</i> групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> сполучники в мовленні <i>Розпізнавати</i> частки, <i>визначати</i> групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> частки

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	словотворчі, модальні. Правопис часток	в мовленні
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків	<i>Розпізнавати</i> вигуки, <i>визначати</i> групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> вигуки в мовленні
5. Синтаксис 5.1. Словосполучення.	Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені	<i>Розрізняти</i> словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; <i>визначати</i> головне й залежне слово в підрядному словосполученні; <i>визначати</i> поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів	<i>Розрізняти</i> речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)	
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження	<i>Визначати</i> структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прості речення
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)	<i>Розпізнавати</i> види другорядних членів та їхні типи й різновиди, <i>визначати</i> способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у	<i>Розпізнавати</i> типи односкладних речень, <i>визначати</i> особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні	
5.2.4. Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	<i>Розпізнавати</i> просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно <i>розставляти</i> розділові знаки в них
5.2.5. Складне речення	Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	<i>Розпізнавати</i> складні речення різних типів, <i>визначати</i> їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. <i>Добирати</i> й <i>конструювати</i> складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно <i>розставляти</i> розділові знаки, <i>будувати</i> схему такого речення
5.2.5.1. Складн осу-рядне речення	Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення	<i>Розпізнавати</i> складносурядні речення, <i>визначати</i> смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно <i>використовувати</i> його

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
		виражальні можливості в мовленні
5.2.5.2. Складно-опідрядне речення	Складно-підрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складно-підрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складно-підрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складно-підрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складно-підрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складно-підрядні речення з неоднорідною підрядністю	<i>Розпізнавати</i> складно-підрядні речення, <i>визначати</i> їхню будову, зокрема складно-підрядних речень з кількома підрядними, <i>відображати</i> її в схемі складно-підрядного речення; <i>визначати</i> основні види підрядних речень, типи складно-підрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості складно-підрядних речень різних типів у процесі спілкування
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	<i>Розпізнавати</i> безсполучникові складні речення; <i>визначати</i> смислові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні
5.2.5.4. Складні речення з різними	Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	<i>Визначати</i> структуру складних речень з різними видами

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
видами сполучникового й безсполучникового зв'язку		сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості речень цього типу в мовленні
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог	<i>Визначати</i> в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; <i>замінювати</i> пряму мову непрямою; правильно й доцільно <i>використовувати</i> в тексті пряму мову й цитати; правильно <i>вживати</i> розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалогом
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції	<i>Розпізнавати</i> стилї мовлення, <i>визначати</i> особливості кожного з них; <i>користуватися</i> різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Орфоепія	Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків: 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних.	<i>Визначати</i> особливості вимови голосних і приголосних звуків; <i>наголошувати</i> слова відповідно до орфоепічних норм

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	Вимова слів з апострофом	
8. Орфографія	Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення <i>й</i>о, <i>ь</i>о. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.	<i>Розпізнавати</i> вивчені орфограми й <i>пояснювати</i> їх за допомогою правил; правильно <i>писати</i> слова з вивченими орфограмами, <i>знаходити</i> й <i>виправляти</i> орфографічні помилки на вивчені правила
9. Розвиток мовлення	Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки	Уважно <i>читати</i>, <i>усвідомлювати</i> й <i>запам'ятовувати</i> зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично <i>оцінювати</i> прочитане. <i>Аналізувати</i> текстирізнихстилів, типів і жанрів. <i>Будувати</i> письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці,

Назва розділу, теми	Знання	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення	задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. <i>Уміти</i> формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставин; правильно <i>структурувати</i> текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти. <i>Знаходити</i> й <i>виправляти</i> похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання

Українська література

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
1. Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль». Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки» Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна»	Абітурієнт повинен уміти: <i>Аналізувати</i> літературний твір чи його уривок. <i>Розрізняти</i> види і жанри усної творчості. <i>Розрізняти</i> і називати різновиди календарно-обрядових пісень. <i>Аналізувати</i> зміст, образи, настрої суп.-побут. і род.-побут. пісень. <i>Визначати</i> провідні мотиви історичних пісень, характеризувати образи

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
		героїв їх – історичних осіб. <i>Визначати</i> тематику й художні особливості балад і дум, пісень Марусі Чурай. <i>Виділяти</i> у фольклорних творах анафори, рефрени, постійні епітети, персоніфікацію, символи, гіперболу, <i>визначати</i> їхню художню роль.
2. Давня українська література	«Слово про похід Ігорів» «Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів) Григорій Сковорода. «Delibertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми	<i>Знати</i> основні теоретико-літературні поняття: • художній образ, • прототип; • тема, ідея, мотив художнього твору; • проблематика та конфлікт у художньому творі; • сюжет і композиція літературного твору; • позасюжетні елементи; <i>Знати та вміти визначати</i> в літературному творі тропи: • епітет, • порівняння; • метафору, • алегорію, • гіперболу; • метонімію, • оксиморон. <i>Знати</i> характерні риси бароко.
3. Література кінця XVIII — початку XX ст.	Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка» Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся»	<i>Знати</i> основні теоретико-літературні поняття: • сентименталізм, романтизм, реалізм,

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
	Тарас Шевченко. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт», «Мені однаково» Пантелеймон Куліш. «Чорна рада» Марко Вовчок. «Максим Гримач» Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я» Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля» Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»	їхні ознаки; • епос, новела, оповідання, повість, роман, різновиди повісті та роману; • лірика, сонет, гімн, послання, поема, тематичні різновиди лірики; • драма, комедія, трагікомедія, власне драма, містерія, драма-фесрія. • Види комічного: гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск, бурлеск, травестія. <i>Визначати</i> дво- і трискладові віршові розміри.
4. Література ХХ ст.	Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo» Ольга Кобилянська. «Земля» Василь Стефаник. «Камінний хрест» Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня» Микола Вороний. «Блакитна Панна» Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..» Володимир Винниченко. «Момент» Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...» Максим Рильський «Молюсь і вірю...» Микола Хвильовий. «Я (Романтика)» Юрій Яновський. «Подвійне коло», «Шаланда в морі» Володимир Сосюра. «Любіть Україну» Валер'ян Підмогильний.	<i>Визначати</i> місце і роль митця в літературному процесі. <i>Знати</i> основні теоретико-літературні поняття: • український модернізм і його особливості; • модерністські напрями та течії: імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм; <i>Знати</i> основні теоретико-літературні поняття: • поетичний синтаксис (інверсія, тавтологія, антитеза, анафора, епіформа, паралелізм); • риторичні звертання і запитання,

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
	«Місто» Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом» Микола Куліш. «Мина Мазайло» Богдан-Ігор Антонич. «Різдво» Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна» Андрій Малишко «Пісня про рушник» Василь Симоненко. «Лебеді материнства» Олесь Гончар. «За мить щастя» Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном» Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явися!..» Іван Драч. «Балада про соняшник» Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»	- алітерація, асонанс; - різновиди роману (роман у новелах, роман у віршах); - кіноповість; - усмішка. <i>Вміти пояснювати поняття:</i> «Розстріляне відродження»; - психологізм; - асоціативність.
5. Твори українських письменників-емігрантів	Іван Багряний. «Тигролови» Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?»	<i>Орієнтуватися в основних тенденціях функціонування української літератури за кордоном і творчості українських письменників-емігрантів. Знати особливості пригодницького роману.</i>
6. Сучасний літературний процес	Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, "Нова дегенерація", "Пропала грамота", "ЛуГоСад"). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.	<i>Орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури; знати літературні угруповання 80-90-х років, найвизначніших представників літератури. Визначати найхарактерніші ознаки постмодернізму</i>

2. Характеристика екзаменаційної роботи з української мови та літератури

Загальна кількість завдань роботи - 60.

На виконання роботи відведено 180 хвилин.

Екзаменаційна робота з української мови і літератури складається із завдань трьох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді.

До кожного із завдань наведено чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильну відповідь у бланку відповідей.

2. Завдання на встановлення відповідності.

До кожного завдання наведено інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити «логічні пари»). Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт правильно зробив позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей.

3. Завдання з розгорнутою відповіддю.

Завдання цієї форми передбачає створення абітурієнтом власного аргументованого висловлення на дискусійну тему.

3. Орієнтовне завдання вступного екзамену з української мови та літератури

Частина 1 Українська мова

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в *бланку А* згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у *бланку А*, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

1. На другий склад падає наголос у слові
А листопад
Б новина
В столяр
Г літопис
2. М'який знак треба писати на місці обох пропусків у словах
А пробивает..ся промін..чик
Б заход..те до книгозбір..ні
В гуцул..ське різ..блення
Г чотир..ох велет..нів
3. Лексичну помилку допущено в рядку
А автобус на замовлення
Б бувший директор
В вимкнути електрику
Г образив мимоволі
4. Неправильно утворено форму слова у варіанті
А морських узбережжів
Б на твоєму моніторі
В хочуть навчатися
Г згідно з постановою
5. Неправильно утворено слово
А стимулювати
Б вислуховувати
В дискутирувати
Г лідирувати
6. Неправильно побудовано речення
А Пам'ятайте: відвідувати стоматолога треба не рідше ніж двічі на рік.
Б Я звертаюся до всіх, хто виявили бажання піти в похід на Говерлу.
В Поступ від недосконалих до довершених технологій забирає не одне десятиріччя.
Г Видавці звернули увагу на те, що історії про Поттера цікавлять не тільки дітей.

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.

(1) Минали *дні*, а дощів, так довго очікуваних, не/було. (2) Не/лише сонце, але й усе небо палало, дихало спекою. (3) *Степи* поступово втрачали свої яскраві *барви*, свою весняну [...] свіжість. (4) Повітря було наскрізь сухе, не/випадала навіть роса на світанку. (5) Із-за обрію тихо виткнувся ріжечок ледве помітної, синьої *хмари*, що не забаром уже закрив собою величезний сектор неба.

7. На місці пропуску в третьому реченні має бути слово
А моложаву
Б змарнілу
В спекотну
Г сонливу
8. У знахідному відмінку в тексті вжито іменник
А дні
Б степи
В барви
Г хмари
9. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
А першому
Б другому
В четвертому
Г п'ятому
10. Зміст третього речення НЕ є наслідком
А першого речення
Б другого речення
В четвертого речення
Г п'ятого речення

Завдання 11–23 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!

Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

11. Літеру *е* на місці пропуску треба писати в кожному слові рядка
А р..тельно, горл..чко, мар..во
Б зуп..нися, кл..котіли, стеж..чка
В п..ріг, справ..длиий, ст..блина
Г з..рнина, зад..вився, л..вада
Д заб..рати, оп..рація, оч..рет
12. Подвоєні літери треба писати в усіх словах рядка
А бе..захисний, с..авці, написан..ий
Б сприян..я, шален..ий, розрі..ся
В баштан..ик, проніс..я, ніжніст..ю
Г бов..аніти, віділ..ється, цілин..ий
Д міськ..ом, під..аний, передміст..я

13. Прочитайте уривок.

У *молочно(1)білому* світлі *пів(2)місяця різно(3)барв'ям* виблискує річка, *по(4)тихеньку* несучи свої хвилики до темних *крає(5)видів*.

Дефіс треба ставити на місці цифри

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4
- Д 5

14. Граматичних помилок немає в реченні

- А За молоденьким гаєм ріс більш старезний ліс.
- Б Шлях через поле видався їм найбільш коротшим.
- В Для гостей чемпіонату приготували найкращі місця.
- Г Цього разу відпочинок здався більш гарнішим.
- Д Наступного року очікують холоднуватішого літа.

15. Правил уживання великої літери дотримано в рядку

- А острів Нова Гвінея, Івано-Франківська область
- Б сузір'я Великого Пса, Балканський півострів
- В Друга Світова Війна, Європейський Союз
- Г Іван Нечуй-Левицький, Російська федерація
- Д Конституція України, балет «Лісова Пісня»

16. Правильно поєднано іменник із числівником у рядку

- А півтори центнера
- Б два з половиною року
- В одна десята кілометрів
- Г кількадесят учасників
- Д двадцять чотири відсотка

17. Неправильно вжито тире в реченні

- А Писати просто – це найбільша майстерність і якість справжнього таланту.
- Б Привчав мене батько трудитись до поту, а мати – любити пісні.
- В У будь-яку погоду: у дощ, у туман, у шторм – виходять рибалки на промисел.
- Г Збагачуйте життя своєю щедрістю – тоді добрим словом вас згадуватимуть люди.
- Д Ясна річ – пісні Марусі Чурай співали не тільки дівчата, а й козаки.

18. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка

- А проїжджають, щебінь, вибоїна
- Б юрмитись, ляскати, баластний
- В зброєносець, ліщина, ялинник
- Г вибілюють, яблунька, затишшя
- Д щоденний, ялівець, дієздатність

19. Правильно написано всі прислівники рядка

- А спідлоба, вдвічі, аніскільки
- Б уранці, день у день, в п'яте
- В поза торік, як-не-як, на жаль
- Г будь ласка, що ночі, по-перше
- Д з ліва, раз у раз, ледве-ледве

20. Граматично правильне закінчення речення «*Приїхавши до Криму...*»
- А мене відразу захопив п'яний аромат олеандрів.
 - Б перед вами раптово розпросториться лазурове море.
 - В дітлахи швидко засмагли під лагідним сонцем.
 - Г згадуються неперевершені поезії Адама Міцкевича.
 - Д усіх відпочивальників гостинно зустрічає Сімферополь.
21. Дієслово у формі наказового способу вжито в рядку
- А говорімо правильно
 - Б швидше переходимо
 - В понесли до майстерні
 - Г усім стояти струнко
 - Д подякуємо господарям
22. Поширеним є речення
- А Ранок був свіжим.
 - Б Тиша ніби скло.
 - В Запахло медом.
 - Г Став накрапати дощ.
 - Д Три тополі обнялися.
23. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «*Уранці землю притрусив легкий сніжок...*» обрати
- А лишивши на землі неприкриті плями.
 - Б дарма що була середина жовтня.
 - В а вечір видався дивовижно теплим.
 - Г так що вийти на футбольне поле ми не змогли.
 - Д і перетворив галявину на строкатий візерунок.

У завданнях 24–28 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань у *бланку А* на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Усі інші види Вашого запису в *бланку А* комп'ютерна програма реєструватиме як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

24. Визначте вид наведених простих речень.

Вид речення		Речення		А Б В Г Д				
1	означено-особове	А	Як важко перші кроки йти!	1				
2	неозначено-особове	Б	Мною аж надто піклуються.	2				
3	узагальнено-особове	В	Від своєї совісті не втечеш.	3				
4	безособове	Г	Разом ходімо в майбутнє.	4				
		Д	А ось ліси, покриті димом.					

25. Установіть, якими однорідними членами ускладнено кожне речення.

Однорідні члени речення	Приклад
1 підмети	А Звичністю, буденністю позначено тут життя.
2 присудки	Б Пливуть переді мною сині води, білі піски.
3 додатки	В Світ здається чарівною казкою, нерозгаданим плетивом мрій.
4 означення	Г Тихо опадає цвіт яблунь і груш.
	Д Під моїм вікном густо, медово пахне акація.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

26. З'ясуйте, який вид підрядного відповідає кожному фрагментові складного речення.

Фрагмент речення	Вид підрядного речення
1 Я переконався, що ...	А означальне
2 ... то б не перемогли.	Б з'ясувальне
3 ... та він не погодився.	В місця
4 Настала та хвилина, коли ...	Г умови
	Д допустове

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

27. Доберіть антоніми до поданих фразеологізмів.

Фразеологізм	Антонім
1 гріти чуба	А не показувати очей
2 водити за ніс	Б бити байдики
3 витикати носа	В стояти біля керма
4 виводити з рівноваги	Г давати спокій
	Д розкривати карти

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Мені (1)наче сниться: (2)хтось хитає мене у колисці, а місяць сміється (3)наді мною (4)тихесенько.

А прислівник
Б частка
В займенник
Г сполучник
Д прийменник

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

29. Трискладовість, відповідно до тексту, є характерною для всіх наведених нижче понять, ОКРІМ
- А навколишнього світу
 - Б людського житла
 - В Дерева життя
 - Г родинних зв'язків
30. Слово, виділене в реченні «Маючи такі *прекрасні* символи, народ зумів уберегти від забуття нашу пісню й думу, нашу історію й родовідну пам'ять...» (рядки 12–14), ужито зі значенням
- А який має привабливий вигляд, милує око
 - Б який має надзвичайно позитивні риси, моральні якості
 - В надзвичайно вдалий, влучний
 - Г сповнений високого значення, глибокого змісту
31. Родючість в орнаменті символізують зображення
- А ромбів
 - Б розеток
 - В «круторогів»
 - Г гілочок верби
32. Аргументами до тези «...саме житло було прообразом Усесвіту, і кожна його частина мала символічне значення» (рядки 21–22) є всі наведені нижче висловлення, ОКРІМ
- А За давніми уявленнями наших предків, світ складався з трьох частин: з небесної, земної та підземної.
 - Б Вікна – це очі хати, через які людина підтримувала зв'язок із небесним світом, божествами.
 - В На зорі цивілізації, придумавши житло, людина уявляла його у трьох вимірах.
 - Г Щоб захистити житло від зла, над вхідними дверима вирізували знаки-обереги.
33. Речення «*Що ж таке оберіг?*» (рядок 10) використано
- А для відображення емоційного стану автора тексту
 - Б як засіб зв'язку між абзацами
 - В для вираження головної думки тексту
 - Г як запитання, що не потребує відповіді
34. Загальним щодо інших є зміст висловлення
- А Група орнаментів, найбільш поширених на писанках, – це знаки Всесвіту і сонця (солярні знаки).
 - Б Уявлення наших предків про походження світу перейшли в художню мову орнаментів.
 - В Під мотивами Світового дерева завжди зображали зигзагоподібний орнамент чи меандр, який символізував хвилі первісного океану, з якого виросло це дерево.
 - Г Над Деревом життя (Світовим деревом) на вишивках зображалися зірки, що символізували зоряне небо.
35. У тексті НЕ розглядається символічне значення
- А рушника
 - Б сорочки
 - В хати
 - Г писанки

36. Рядки 63–80 об'єднані мікротемою
- А символи воскресіння природи
 - Б писанкові орнаменти
 - В культ небесного змія
 - Г солярні знаки

Частина 2
Українська література

Завдання 37–56 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

37. Рядки
*Наїхала старшина
До вдовиного двора,
Стала думать і гадать,
Кого в рекрути віддать*
узяті з
- А суспільно-побутової пісні
 - Б календарно-обрядової пісні
 - В історичної пісні
 - Г балади
 - Д думи
38. «...Тут кривавого вина не достало; тут пир докінчили хоробрі русичі...», – так у «Слові про похід Ігорів» зображено
- А бенкет у князя Святослава
 - Б весілля князя Ігоря та Ярославни
 - В епізод князівських міжусобиць
 - Г поразку Ігоря в бою з половцями
 - Д святкування повернення Ігоря з половецького полону
39. «Де згода в сімействі, де мир і тишина, / Щасливі там люди, блаженна сторона», – заявляють герої твору
- А «Наталка Полтавка»
 - Б «Земля»
 - В «Кайдашева сім'я»
 - Г «Лісова пісня»
 - Д «Катерина»
40. Іван Котляревський увів до тексту «Наталки Полтавки» пісню Марусі Чурай
- А «Видно шляхи полтавські...»
 - Б «Сонце низенько, вечір близенько...»
 - В «Ой під вишнею, під черешнею...»
 - Г «Всякому місту звичай і права...»
 - Д «Віють вітри, віють буйні...»

41. *«А такий був: нехай тільки станеться кому з нашого села пригода – головою ляже, а вирятує; нехай зачепить хто чужий, то й не збудеться лиха: налетить, як той вихор нагальний, доценту викорчує. Колись шляхтич да заняв козаче поле, то він і хату його спалив, і попіл розвіяв, і самого протунив за Дніпро»,* – так схарактеризовано героя твору
- А Пантелеймона Куліша
 - Б Панаса Мирного
 - В Марка Вовчка
 - Г Івана Багряного
 - Д Олександра Довженка
42. Протягом понад століття відбуваються події твору
- А «Кайдашева сім'я»
 - Б «Тіні забутих предків»
 - В «Земля»
 - Г «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
 - Д «Чорна рада»
43. Упевненість у тому, що
*Сила родиться й завзяття
Не ридать, а добувати,
Хоч синам, як не собі,
Кращу долю в боротьбі*
висловлене у творі
- А «De libertate»
 - Б «Стилет чи стилос?»
 - В «Страшні слова, коли вони мовчать»
 - Г «Як добре те, що смерті не боюсь я»
 - Д «Гімн»
44. *«Їм не до сміху, оскільки вони – учасники великої родинно-побутової війни, якій не видно кінця»,* – сказано про персонажів твору
- А «Кайдашева сім'я»
 - Б «Гайдамаки»
 - В «Енеїда»
 - Г «Чорна рада»
 - Д «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
45. *«Жити хочу! Геть, думи сумні!»* – такою є провідна думка твору
- А Івана Франка
 - Б Лесі Українки
 - В Тараса Шевченка
 - Г Григорія Сковороди
 - Д Миколи Вороного
46. Твір «Арфами, арфами...» перегукується з віршем
- А «Чого являєшся мені у сні»
 - Б «Блакитна Панна»
 - В «О земле втрачена, явися!..»
 - Г «О слово рідне! Орле скутий!..»
 - Д «Молюсь і вірю...»
47. *«Переломаним кликали в селі»* головного героя твору

- А «Максим Гримач»
- Б «Момент»
- В «Тіні забутих предків»
- Г «Камінний хрест»
- Д «Земля»

48. *«Лемки у крисанях»*, які *«принесли місяць круглий»*, є героями твору

- А Миколи Вороного
- Б Максима Рильського
- В Олександра Олеся
- Г Богдана-Ігоря Антонича
- Д Павла Тичини

49. Батьківщину, як і рідну матір, не обирають – це провідна думка вірша

- А Василя Симоненка
- Б Ліни Костенко
- В Володимира Сосюри
- Г Василя Стуса
- Д Івана Драча

50. В уривку *«її пісні – як перло багатоцінне, / як дивен скарб серед земних марнот»* йдеться про головну героїню твору

- А Павла Тичини
- Б Максима Рильського
- В Ліни Костенко
- Г Івана Драча
- Д Андрія Малишка

51. *«Як добре те, що смерті не боюсь я»*, – заявляє ліричний герой поезії

- А Євгена Маланюка
- Б Василя Стуса
- В Івана Драча
- Г Павла Тичини
- Д Максима Рильського

52. *«За постановою комісії в справах українізації, що перевірила апарат Донвугілля, звільнено з посади за систематичний і зловмисний опір українізації службовця...»*

- А Мартина Борулю
- Б Олександра Діденка
- В Максима Гримача
- Г Степана Радченка
- Д Мину Мазайла

53. Людина із села, яка прийшла «завоювати» місто, а разом з тим принесла до міста всі свої страхи, комплекси і застереження – таким є головний герой твору

- А Олеся Гончара
- Б Григора Тютюнника
- В Ольги Кобилянської
- Г Володимира Винниченка
- Д Валер'яна Підмогильного

54. *«Маруся чи Галя – ось його цілком реальний вибір. І, зрештою, «земне» тяжіння бере гору, – перед нами постає драма людини, яка не відбулася», – сказано про*
 А Григорія Многогрішного
 Б Сашка Діденка
 В Грицька Бобренка
 Г Василя Кравчину
 Д Мокія Мазайла
55. *Із гетьманом Дем'яном Многогрішним пов'язаний образ головного героя твору*
 А «Маруся Чурай»
 Б «За мить щастя»
 В «Україна в огні»
 Г «Тигролови»
 Д «Мина Мазайло»
56. Літературу постмодернізму представляє
 А Іван Драч
 Б Іван Багряний
 В Юрій Андрухович
 Г Василь Стус
 Д Євген Маланюк

У завданнях 57–60 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань у бланку А на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Усі інші види Вашого запису в бланку А комп'ютерна програма реєструватиме як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
 Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

57. Установіть відповідність між цитатами з художніх творів та їхніми назвами.

Цитата з твору		Назва твору	
1	«Я на гору круту крем'яную / Буду камінь тяжкий підіймать...»	А	«Слово про похід Ігорів»
2	«Лучче ж би потятим бути, аніж полоненим бути!..»	Б	«Contra spem spero!»
3	«Народився бог на санях / В лемківськiм містечку Дуклі...»	В	«О земле втрачена, явився!..»
4	«І поверни у дні забуті, / Росою згадок окропи, / Ввіддай усеблагій покуті / І тихо вимов: лихо, спи!..»	Г	«Молюсь і вірю»
		Д	«Різдво»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

58. Установіть відповідність між персонажами і жанром твору.

<i>Персонажі твору</i>	<i>Жанр твору</i>
1 дядько Тарас, Мокій	А повість
2 Григорій Многогрішний, Медвин	Б байка
3 Шершень, Бджола	В роман
4 Палагна, Юра	Г сонет
	Д комедія

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

59. Установіть відповідність між назвою твору та цитатою з нього.

<i>Назва твору</i>	<i>Цитата з твору</i>
1 «Ви знаєте, як липа шелестить...»	А «Заглядає в шибку казка сивими очима...»
2 «Лебеді материнства»	Б «Кохана спить, піди збуди, цілуй їй очі...»
3 «Пісня про рушник»	В «Сміються, плачуть солов'ї...»
4 «Чари ночі»	Г «Засмучені очі хороші, блакитні твої...»
	Д «Хай прийдуть в гості Леся Українка, Франко, Шевченко і Сковорода...»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

60. Установіть відповідність між присвятою та назвою художнього твору.

<i>Присвята твору</i>	<i>Назва твору</i>
1 «Василію Жуковському»	А «Intermezzo»
2 «Присвячую Кононівським полям»	Б «Три зозулі з поклоном»
3 «Любові всевишній присвячується»	В «Катерина»
4 «Цвітові яблуні»	Г «Зачарована Десна»
	Д «Я (Романтика)»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Частина 3 ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ

Прочитайте наведений текст.

Усі ми прагнемо бути успішними людьми, але життя не завжди сприяє нашій самореалізації.

До кого ж приходить успіх у житті?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, які найкраще підтвердять Ваші міркування. Проілюструйте Ваші думки посиланнями на приклади з художньої літератури чи інших видів мистецтва (зазначте автора й назву твору, укажіть проблему, порушену митцем, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Роботу запишіть на *бланку Б*. У разі потреби використовуйте чернетку.

Орієнтовний обсяг роботи — 1 сторінка (200–250 слів). Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

4. Критерії оцінювання завдань екзаменаційної роботи з української мови та літератури

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.
2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») оцінюється в 0, 1, 2, 3 або 4 бали: 1 бал за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано.
3. Завдання з розгорнутою відповіддю оцінюється від 0 до 24 балів за критеріями змісту та мовного оформлення:
4. Оцінювання змісту власного висловлювання:
 - Теза: 0,1 або 2 бали.
 - Аргументи: 0, 1 або 2 бали.
 - Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: 0, 1 або 2 бали.
 - Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя: 0,1 або 2 бали.
 - Логічність, послідовність: 0, 1 або 2 бали.
 - Висновок: 0, 1 або 2 бали.

Усього за зміст – 12 балів.

5. У мовленнєвому оформленні власного висловлення враховується відповідність роботи орфографічним, пунктуаційним, лексичним, граматичним і стилістичним нормам української мови.
6. Оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності власного висловлення:

Кількість орфографічних і пунктуаційних помилок	Кількість балів
0-1 (негруба)	6
1-2	5
3-4	4
5-7	3
8-12	2
13-16	1

7. При оцінюванні орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи 2 негрубі помилки слід рахувати як 1 грубу. Негруба орфографічна і негруба пунктуаційна не сумуються і не зараховуються як груба. До негрубих слід зараховувати такі помилки:
 - у винятках з усіх правил;
 - у написанні великої літери в складних власних назвах;
 - у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
 - у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;

- у випадках нерозрізнення не/ні (не хто інший/ніхто інший...);
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
- у заміні українських літер російськими.

8. Лексична, граматична та стилістична нормативність власного висловлення оцінюється за критерієм, як це показано в таблиці:

Кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок	Кількість балів
0	6
1-2	5
3-4	4
5-6	3
7-8	2
9-10	1

9. Роботу, що не відповідає темі власного висловлення, буде оцінено в 0 балів.

10. Роботу обсягом до 100 слів буде оцінено в 0 балів.

11. Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання сертифікаційної роботи з української мови і літератури, - 111.

**Таблиця переведення балів,
отриманих абітурієнтами за випробування
з української мови та літератури,
у рейтингову шкалу (від 100 до 200 балів)**

Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200
0	100.0	31	131.0	62	161.5	93	187.0
1	100.5	32	132.0	63	162.0	94	188.0
2	100.5	33	133.4	64	163.0	95	189.5
3	100.5	34	135.0	65	163.5	96	190.5
4	100.5	35	136.0	66	164.0	97	191.5
5	100.5	36	137.5	67	165.0	98	192.5
6	100.5	37	138.5	68	165.5	99	194.0
7	100.5	38	140.0	69	166.5	100	195.0
8	100.5	39	141.0	70	167.0	101	196.0
9	100.5	40	142.0	71	168.0	102	197.0
10	101.0	41	143.0	72	168.5	103	197.5
11	101.5	42	144.5	73	169.0	104	198.5
12	102.5	43	145.5	74	170.0	105	199.0
13	103.5	44	146.5	75	170.5	106	199.5
14	104.5	45	147.5	76	171.5	107	200.0
15	106.0	46	148.5	77	172.0	108	200.0
16	107.5	47	149.0	78	173.0	109	200.0
17	109.0	48	150.0	79	174.0	110	200.0
18	110.5	49	151.0	80	174.5	111	200.0
19	112.0	50	152.0	81	175.5		
20	114.0	51	152.5	82	176.0		
21	115.5	52	153.5	83	177.0		
22	117.0	53	154.5	84	178.0		
23	119.0	54	155.0	85	179.0		
24	120.5	55	156.0	86	180.0		
25	122.5	56	156.5	87	180.5		
26	124.0	57	157.5	88	181.5		
27	125.5	58	158.5	89	182.5		
28	127.0	59	159.0	90	183.5		
29	128.5	60	160.0	91	184.5		
30	129.5	61	160.5	92	186.0		

5. Література

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254с.
2. Ваш репетитор з української мови: Посібник. Вид. 2-е / кол. авторів під керівн. М.Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2003. – 72 с.
3. Ніколаєнко І.О., Терновська Т.П., Ужченко В.Д. Збірник вправ і завдань з української мови. Для підготовки до випускних і вступних іспитів. – К.: Освіта, 1997. – 224 с.
4. Олійник О. Українська мова 10 –11 . Підручник для 10-11 класів середньої школи. – К.: Вікторія, 1998. - 467 с.
5. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001. – 352 с.
6. Сагач Г.М. Золотослів: Навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів. - К.: Райдуга, 1993.– 378с.
7. Скуратівський Л.В. Українська мова. Елементи практичної риторики: Додаток до підручника”Українська мова, 10-11 кл.” для загальноосв. навч. закладів з укр. та рос. мовами навчання. – К.: Освіта, 2004. – 128 с.
8. Томан Іржі. Мистецтво говорити: Пер. з чес. В.І.Романця. – 3-є вид. – К.: Україна, 1996.– 269 с.
9. Українська мова: Підруч. для 10-11 кл. шк.. з укр. та рос. мовами навчання/ О.М. Беляєв, Л.М.Симоненкова, Л.В.Скуратівський, Г.Т.Шелехова. – К.: Освіта, 1997. – 240 с.
- 10.Українська мова: Підручник для учнів старших класів середніх навчальних закладів нефілологічного профілю та абітурієнтів / Галетова А.Г., Гайдаєнко І.В., Горошкіна О.М., Паламарчук О.С., Пентилюк М.І. – К.: Ленвіт, 2003. – 272 с.
- 11.Учіться висловлюватися / П.І.Білоусенко, Ю.О.Арешенков, Г.М.Віняр та ін. – К.: Рад шк., 1990. – 126 с.